
Kamen na kamen: Borut Juvanec (2005) Kamen na kamen

Author(s): Barbara MUŠIČ

Source: *Urbani Izziv*, Vol. 16, No. 2, Sinergija iz sodelovanja — zagotavljanje legitimnosti? / Synergy from cooperation — ensuring legitimacy? (2005), pp. 125-126

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/24920701>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Karavankah, ki bi imelo spodnjo postajo kabinske žičnice na današnji mejni ploščadi. Udeleženci delavnice so predvsem ugotavljali, da bi bilo treba območje bolje povezati z mestom. Lokacija ima svoje prednosti, ki jih prinaša lega ob avtocesti, pa tudi omejitve, ki izhajajo iz mikroklimatskih razmer v senčni in ozki dolini. Nove vsebine za mejno ploščad pred predorom na Hrušici bo treba še poiskati. Poudarjena je bila zlasti priložnost, da bi lahko z novo ponudbo na ploščadi učinkovito predstavili Slovenijo mimoidočim potnikom in jih navdušili, da se zaustavijo tudi na Jesenicah.

Druga skupina se je posvetila mestnemu središču, ki je z rušitvijo starega dela železarskih obratov stopi-

lo na pot temeljitih izboljšav življenjskega prostora v mestu. Jeseniški občinski svet je lani sprejel strategijo razvoja občine, na podlagi katere naj bi Jesenice postale prijetno mesto na stičišču treh dežel. Mesto se namerava razvijati kot upravno, kulturno, izobraževalno in športno rekreacijsko središče Zgornje Gorenjske. Do zdaj opravljeno delo ni dalo pričakovanih rezultatov. Železarski obrati so porušeni, od načrtovane poslovne cone pa do slej ni nastalo dosti več kot nakupovalni center ene od velikih trgovskih verig. Selitev občinskih uradov s Plavža na Hrenovico je pripomogla k oživitvi vzhodnega dela mestnega središča, skupaj z odpiranjem velikih trgovskih središč pa je imela neželene posledice za območje sre-

dišča pod Murovo, kjer danes srečujemo številne prazne lokale. Slovenski in britanski strokovnjaki so bili soglasni, da bi bilo treba v prenovo temeljiteje vključiti lokalno prebivalstvo ter jo razumeti kot šop majhnih povezanih projektov na območju celotnega mesta.

Delavnico in seminar Preobrazba so skupaj organizirali britanska vladna organizacija UK Trade & Investment, Občina Jesenice in Britansko veleposlaništvo v Ljubljani. Sklepne predstavitve rezultatov delavnice se je udeležilo malo več kot petdeset ljudi.

Matevž Čelik, univ. dipl. inž. arh., Zavod Trajekt, Ljubljana
E-pošta: matevz.celik@guest.arnes.si

Barbara MUŠIČ

Kamen na kamen

Borut Juvanec (2005) Kamen na kamen

Knjiga *Kamen na kamen* je velik prispevek k poznavanju stare arhitekture v tehniki suhega zidu celotne zahodne Evrope. Avtor nam želi približati predstaviti začetek arhitekture in njen razvoj. Knjiga je rezultat dolgoletnega, ekstenzivnega in intenzivnega raziskovanja prazgodovinskih objektov celotne Evrope. Bogat izbor fotografij in risb je premišljeno izbran in sistematiziran. Skozi risbe je avtor analiziral arhitekturo in razvijal teorijo, kot jo vidi arhitekt.

Knjiga je razdeljena na več delov. V uvodnem avtor predstavi kamen kot material z vsemi tako dobrimi kot slabimi lastnostmi. Če je človek želel obdelovati zemljo, jo je moral očistiti, kar pomeni, da je moral odstraniti kamen. Tako so nastali

kupi kamenja, ki niso bili ničemer namenjeni. Avtor je razvil teorijo, da je človek iz tega odvečnega materiala začel zlagati konstrukcijo. Tako se je začel zavedati, da je kamen zaradi svojih lastnosti tudi uporaben material. Nastala je najbolj enostavna konstrukcija – zid. Sprva samo kot opora, kasneje pa so zidove sestavljali med seboj, da so tvorili prostore. Avtor v risbah predstavi možne kombinacije zlaganja zidu. V nadaljevanju se loti razvoja konstrukcijskih sistemov od najbolj enostavnega do kompleksnejših. V teoretičnem delu arhitekt skozi analizo enostavnih objektov išče razmerja in odnose skozi osnovne matematične like, kot so trikotnik, krog in kvadrat. Pri gradnji enostavnih objektov je veliko možnih razmerij, največkrat je uporab-

ljen lik trikotnika. Večji obseg knjige zavzema skrbno izbrano dokumentacijo različnih tipov konstrukcij od najbolj enostavne do kompleksnejših, predvsem ekonomske narave, zidane v tehniki suhega zidu, ki so še ohranjeni in jih je možno najti v zahodni in južni Evropi. Zaradi vse prevelikih zahtev je družbeni razvoj postavil kamnite konstrukcije na stranski tir. Obstoje take vrste arhitekture brez družbe ni več mogoč. Treba jo je zavarovati. Za varovanje sta potrebna dva elementa: varovanje po zakonu in fizična zaščita. Lastništvo je eden od takih problemov. Problem ni varovati objektov v družbeni lasti, temveč lastništvo malih objektov, ki so v lasti množice malih lastnikov in njihove različne kulturne ravni. Takih lastnikov ni možno prisiliti v

varovanje objektov kulturne dediščine. Prav tako so problematični nestrokovni posegi, ki z dobronamernim delovanjem prej škodujejo, kot koristijo tem objektom.

V sklepu avtor obsoja današnjo družbo, ker se ne zaveda, da so še

tako preprosti objekti človekova kultura in jih je treba ohranjati vsaj kot spomin na njegov razvoj in dediščino.

Barbara Mušič, univ. dipl. inž. arh., Urbanistični inštitut RS, Ljubljana
E-pošta: barbara.music@uirs.si

Ivan STANIČ

Telecentri v Sloveniji: znova ali sploh

Jeraj, Dimitrij (ur.) in Vintar Jelka (ur.) (2004)
K razvoju telecentrov v Sloveniji, samozaložba in
Bons, d.o.o., Ljubljana

Med branjem tega zelo zanimivega zbornika se ves čas poraja vprašanje, ali so zares vsa ta v mehke platnice natisnjena in speta razmišljanja strokovnjakov le o posodobitvi tehnologije komuniciranja v globalizirani družbi ali obupan klic k vnovični vzpostavitvi lokalne skupnosti kot osnovne družbene celice, ki bi bila središče enakomernega razvoja vseh njenih članov. Že prvi stavek vabila na notranji platnici potrdi slednjo misel, saj je telecenter opisan kot *modus vivendi* demokratične družbe, njeno orodje, portal k zunanjim svetovom, virtualno prizorišče in stičišče tega z fizičnim svetom – nova oblika javnega prostora. Pretežno gre za razmišljanja o približevanju podeželja (morda v prispodobi tudi perifernih območij in marginalnih skupin), čeprav bi k temi lahko dodali tudi premagovanje anomalije v sodobni urbani družbi, zmanjšani dostopnosti do vzvodov odločanja, izginjanju družbe blaginje in čedalje manjšemu zaupanju v uveljavljene formate družbene organiziranosti. Morda pa res gre le za uveljavljanje sodobnih komunikacijskih oblik in potrebi po izboljšanju teh-

nološkega znanja v družbi zaradi čedalje obsežnejšega in zahtevnejšega svetovnega tekmovališča. Ali niso internetni klubi, torej komercialno zasnovani ponudniki komunikacijskih storitev, najosnovnejša oblika takšnih centrov? Seveda brez pridevnika »javni«.

No, pogledajmo kaj je v zborniku.

V prvem sklopu se **Ivan Pristovnik** sprašuje, zakaj se občine v Evropi povezujejo, v Sloveniji pa ne. Še več, pri nas so občine čedalje bolj samozadostne in posledično izolirane, a preprosta statistična operacija kmalu pokaže, da razen največjih, prav nobena ne premore moči za lastno upravljanje, kaj šele ustvarjanje novih presežnih vrednosti. Primež kilavih lokalnih interesov se zrcali tudi v nekaterih odločitvah države.

V drugem sklopu **Franci Pivec** prek krajev, mrež in značilni slovenski teritorialnosti, kjer se posamezniki prej identificirajo s svojo vasjo ali sosedstvom, kakor občino, pokrajino ali državo, piše, da telecentri

lahko podprejo takšno stanje duha oziroma ohranjanje značilne avtonomnosti, saj se posameznik lahko izolira ali vključuje v družbo po lastni izbiri. **Stane Vljaj** trdi, da so lokalne skupnosti izziv 21. stoletja. Pospesevanje demokratičnosti in razvoj lokalne samouprave nista nikoli končana projekta. Dostop do odločanja in moč posameznika pri tem danes nista sorazmerna javno deklarirani stopnji dosežene demokratičnosti v družbi. Še več, najmanjše oblike družbenih skupnosti, npr. krajevna skupnost, vaška skupnost ali mestna četrt, sploh niso igralci na lokalnem političnem prizorišču ali kakršni koli dejavniki soudeležbe ljudi (krajanov) pri odločitvah. Precej drugače kakor je zapisano v Evropski listini o lokalni samoupravi, katere podpisnik je tudi Republika Slovenija. Sprašuje se tudi, zakaj se občani tako nerado poslužujejo ponujenih e-storitev na občinskih portalih. **Mojca Šašek Divjak** zaključuje sklop z razmišljanji o novih oblikah bivanja, torej o njihovih fizičnih razsežnostih, predvsem pa o trajnostno usmerjenih avtonomnih skupnostih.